

PORADNIK INWESTORA GRUPY LOTOS S.A.

CZYLI JAK CZYTAĆ RAPORT FINANSOWY
SPÓŁKI Z SEKTORA NAFTOWEGO

CZĘŚĆ 2:
BILANS

SPIIS TREŚCI

Wstęp [str. 2](#)

Czego dowiesz się z drugiej części poradnika? [str. 3](#)

Aktywa trwałe [str. 4](#)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego [str. 11](#)

Zapasy [str. 13](#)

Kapitał własny [str. 14](#)

Zobowiązania finansowe [str. 15](#)

Najważniejsze wskaźniki bilansowe [str. 16](#)

Słownik pojęć [str. 21](#)

WSTĘP

Szanowny Inwestorze,

Wracamy po 12 miesiącach od przekazania pierwszej części Poradnika Inwestora Grupy LOTOS S.A., w którym pomogliśmy w wy tłumaczeniu specyfiki i natury pozycji, które wchodzą w skład skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów (Rachunku zysków i strat, t.j. P&L).

Pozycje wchodzące w skład P&L są pierwszymi z kolei, po jakie sięga się analizując wyniki generowane przez firmy, i dlatego też daliśmy „pierwszeństwo” tej części sprawozdania finansowego. Jak pewnie zresztą pamiętasz, nasz P&L jest relatywnie skomplikowany w porównaniu do spółek z szeregu innych branż i bez znajomości wielu mechanizmów kształtujących wynik operacyjny i wyniki netto trudno jest jednoznacznie określić, jak dobrze firmie „poszło” w danym okresie.

Bilans, czyli skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, jest również dość skomplikowany i bez dobrego zrozumienia opisanych w nim zjawisk, nie można mieć wystarczającej wiedzy do dobrego prognozowania, co spółkę czeka w najbliższym okresie. Właściwe czytanie bilansu oraz opisujących go not, umożliwia bowiem odpowiednią interpretację zjawisk, które wpływają na wyniki finansowe i będą wpływać w kolejnych okresach. Warto przy okazji przypomnieć, że wiele elementów bilansu i rachunku zysków i strat przenika się nawzajem.

Mamy nadzieję, że tą edycją poradnika odśtonimy kolejną kotarę, która do tej pory zaciemniała pełen obraz, tego co i w którym kierunku wpływa na pozycję finansową Grupy Kapitałowej LOTOS oraz na generowane przez nas wyniki finansowe..

W poradniku skoncentrowaliśmy się na tych zagadnieniach, które są typowe dla naszej działalności. Nie było naszą intencją dostarczenie pełnego podręcznika dotyczącego sprawozdawczości finansowej, a pomoc w zrozumieniu tego, co jest specyficzne dla działalności zintegrowanego pionowo koncernu paliwowego.

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z DRUGIEJ CZĘŚCI PORADNIKA?

Przyjrzymy się **KLASOM AKTYWÓW I ŹRÓDEŁ
ICH FINANSOWANIA W SPÓŁCE NAFTOWEJ** oraz typowym
mechanizmom, które wpływają na bilans, czyli

AKTYWA TRWAŁE

- Co jest aktywem trwałym w segmencie wydobywczym, a co w segmencie produkcji i handlu?
- Co dzieje się ze środkiem trwałym w toku budowy kiedy projekt inwestycyjny zostanie zakończony?
- Z czego wynikają zmiany wartości aktywów w branży naftowej?
- W jaki sposób amortyzowane są aktywa wydobywcze?

PODATEK ODROZCZONY

- Jak mechanizm tarczy podatkowej na norweskim szelfie kontynentalnym wpływa na pozycję aktywa z tytułu podatku odroczonego?

ZAPASY

- Dlaczego zapasy obowiązkowe są tak istotne dla LOTOSU?
- Jak wyceniane są zapasy?
- Kiedy i po co dokonuje się odpisów aktualizujących w spółce naftowej?
- Czym jest i jaki skutek ma mechanizm wyceny NRV?

KAPITAŁ WŁASNY

- Jak działa rachunkowość zabezpieczeń w Grupie LOTOS?

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

- Jakie są najważniejsze pozycje w naszym zadłużeniu finansowym?
- Jak rozumieć ich zmienność?
- Na co przeznaczamy zadłużenie krótkoterminowe, a na co długoterminowe?

WSKAŹNIKI BILANSOWE

- Jak zmierzyć rentowność spółki paliwowej?
- Jak ocenić jej zadłużenie?
- Kiedy spółka jest płynna i jak badać jej płynność?

AKTYWA TRWAŁE

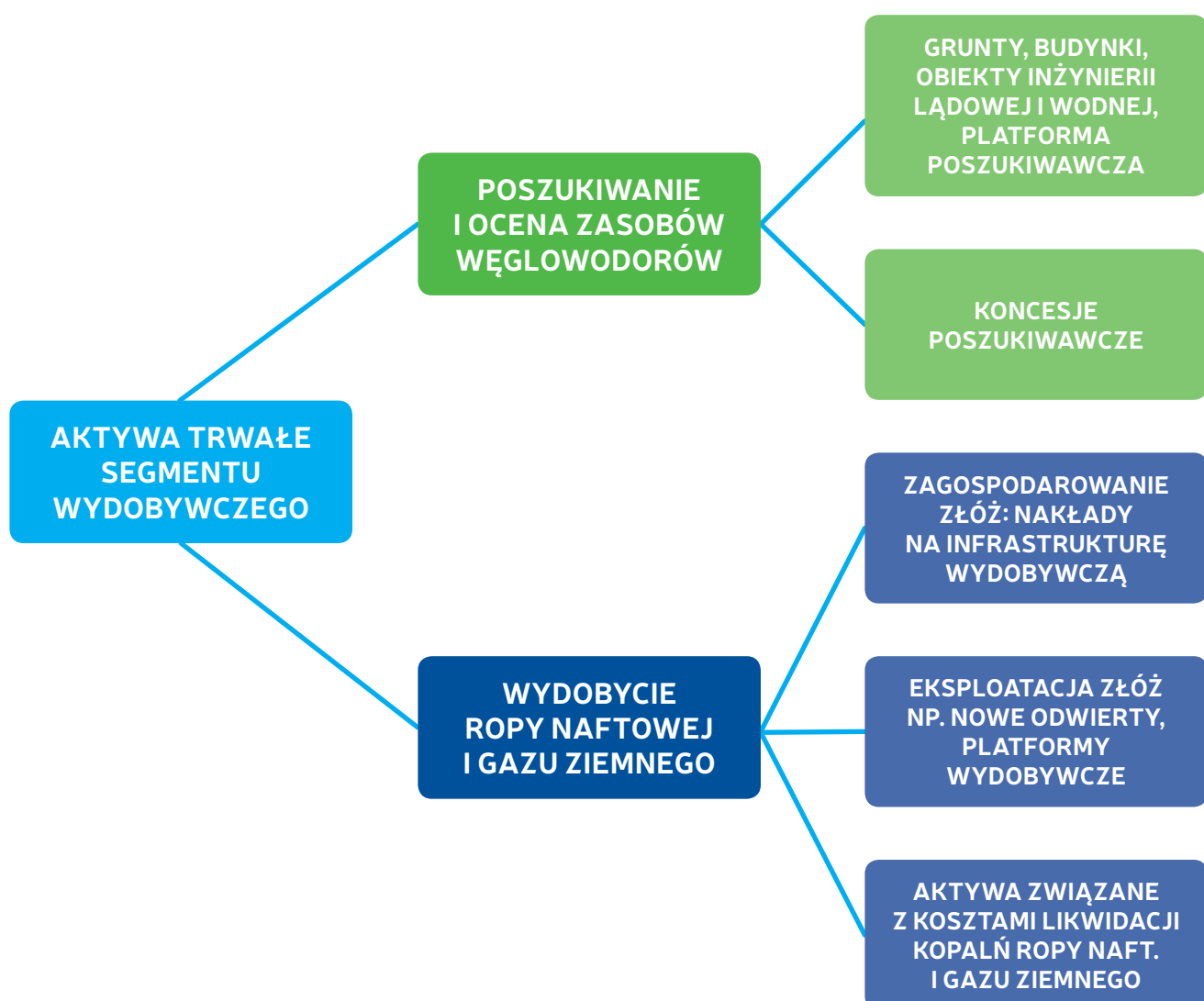

W kategorii bilansowej Grupy Kapitałowej LOTOS aktywa trwałe to majątek rzeczowy i niematerialny z przewidywanym okresem ekonomicznej użyteczności przekraczającym 1 rok. Zgodnie z profilem działalności operacyjnej Grupy majątek trwały klasyfikujemy w dwóch segmentach sprawozdawczych, to znaczy:

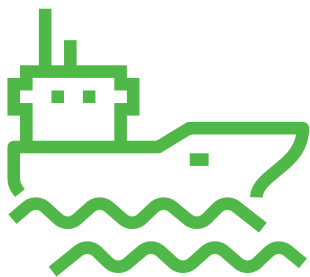
- 1) w segmencie wydobywczym, który zajmuje się pozyskiwaniem i wydobyciem węglowodorów,
- 2) w segmencie produkcji i handlu, w którym odbywa się przerób ropy naftowej na paliwa i produkty naftowe, a następnie ich sprzedaż w kraju i za granicą.

SEGMENT WYDOBYWCZY

W segmencie wydobywczym wykazujemy kilka klas aktywów:

AKTYWA TRWAŁE

AKTYWA POSZUKIWAWCZE

Związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego. Po potwierdzeniu wielkości danego złoża i zatwierdzeniu planu jego eksploatacji poniesione nakłady inwestycyjne są przenoszone do odpowiednich pozycji rzeczowych aktywów trwałych lub aktywów niematerialnych związanych z zagospodarowaniem i wydobywaniem tych zasobów.

W przypadku, gdy poniesione nakłady inwestycyjne nie doprowadzą do odkrycia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i zyskowna, dokonuje się odpisów aktualizujących ich wartość pomniejszając zysk netto okresu, w którym stwierdzono brak możliwości zyskownego wykorzystania danych złóż.

Majątek Grupy to **RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE** w tym grunty, budynki, obiekty inżynierii lądowej i wodnej, m.in. platforma poszukiwawcza, oraz **WARTOŚCI NIEMATERIALNE** w postaci opłat za koncesje (na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego) oraz wynagrodzeń (z tytułu zawartych umów o ustanowienie użytkowania górniczego w celu poszukiwania i rozpoznawania tych złóż), oraz w postaci udziałów w koncesjach poszukiwawczych w trzech krajach naszej działalności, tj. w polskiej strefie Morza Bałtyckiego, na Norweskim Szelfie Kontynentalnym i na Litwie (koncesje lądowe).

AKTYWA WYDOBYWCZE

Do tej kategorii zaliczamy następujące grupy aktywów:

- **ZWIĄZANE Z ZAGOSPODAROWANIEM ZŁÓŻ WĘGLOWODORÓW** (np. nakłady na zakup i zagospodarowanie koncesji poszukiwawczych)
- **ZWIĄZANE Z EKSPLOATACJĄ ZŁÓŻ ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO** (np. koncesje wydobywcze, udziały w morskich kopalniach ropy naftowej i kondensatu Heimdal i Sleipner, morskie kopalnie ropy i gazu ziemnego na złożach B3 i B8, lądowe kopalnie ropy na Litwie, podmorski gazociąg ze złoża B3, i inne)
- **AKTYWA NA PRZYSZŁE KOSZTY LIKWIDACJI KOPALŃ ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO** tj. wartość przewidywanych kosztów demontażu oraz usunięcia kopalń ropy naftowej i gazu oraz kosztów rekultywacji terenu. Aktywa te tworzone są równoległe z tworzeniem i aktualizacją rezerw na likwidację kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego.

AKTYWA TRWAŁE

Z CZEGO WYNIKAJĄ ZMIANY W WARTOŚCIACH AKTYWÓW TRWAŁYCH?

W toku użytkowania aktywów wydobywczych (trwałych) ich wartość księgowa może zmieniać się, na skutek:

■ PRZEPROWADZANYCH CYKLICZNIE TESTÓW NA UTRATĘ WARTOŚCI

Przyczyną reklasyfikacji może być zmiana warunków makrootoczenia w sektorze wydobywczym. Jak wiemy z 1 części Poradnika, opłacalność wydobycia kopalin jest bezpośrednio zależna od notowań ropy naftowej i gazu ziemnego na światowych rynkach surowcowych oraz od cen usług w sektorze wydobywczym. Spadek notowań ropy naftowej wpływa na obniżenie rentowności wydobycia i odwrotnie: kiedy rosną notowania węglowodorów – rośnie opłacalność inwestycji wydobywczych.

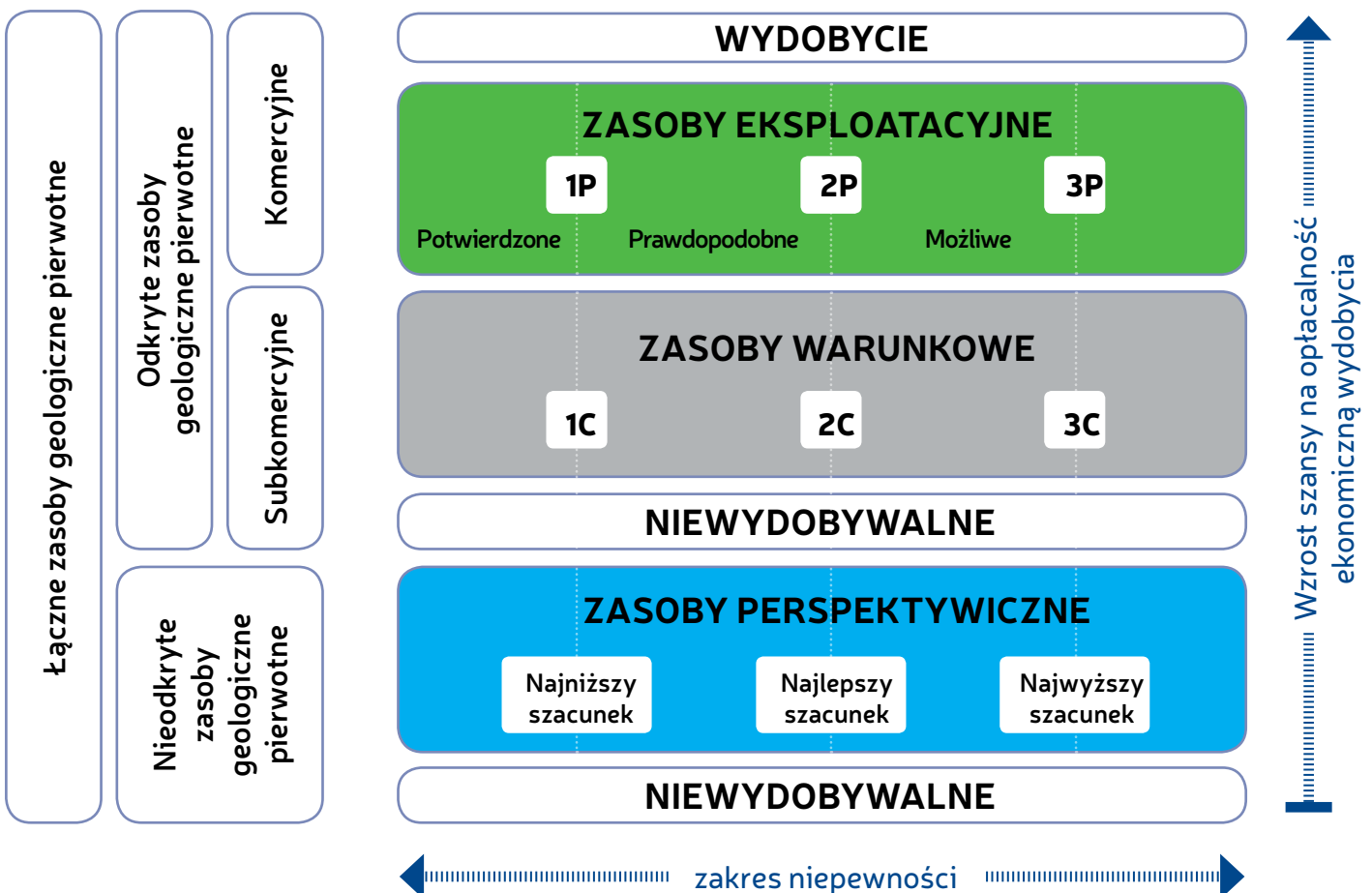
■ ULEPSZEŃ

Przykładem jest podniesienie wartości zasobów złoża B8 na skutek zaimplementowania innowacyjnej metody wierceń, która pozwoli uzyskać wyższy współczynnik szcerpania złoża, czyli lepiej wykorzystać jego zasoby.

■ REKLASYFIKACJI ZASOBÓW

Ta czynność księgowa polega na zmierzeniu komercyjnej dostępności zasobów węglowodorów, której poszczególne etapy opisuje poniższa klasyfikacja:

Międzynarodowa klasyfikacja zasobów węglowodorów wg. etapów ich dostępności

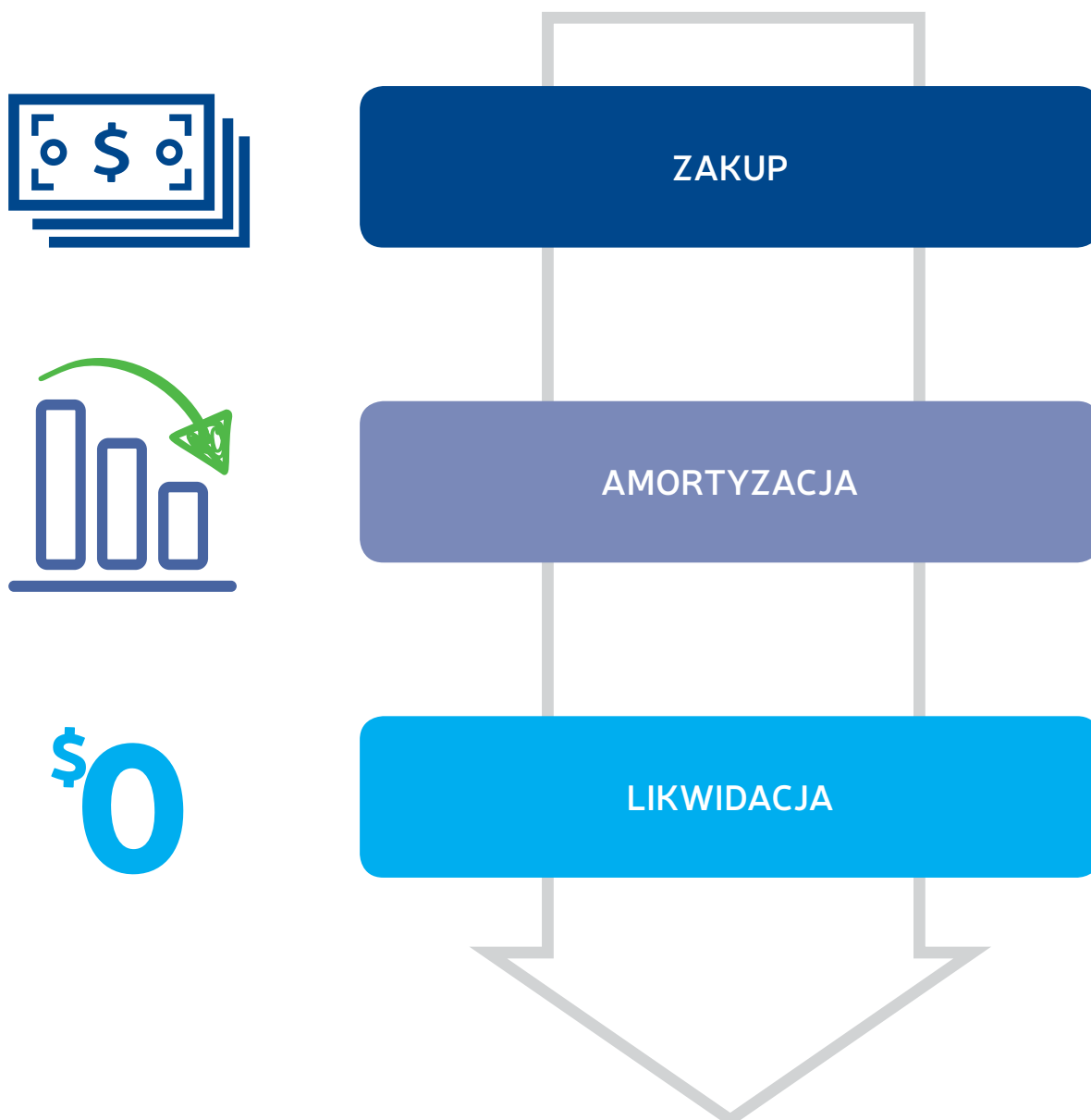
Źródło: PRMS Resource Classification System

AKTYWA TRWAŁE

W przypadku zatwierdzenia planu zagospodarowania złoża – jego wartość rośnie, ponieważ rośnie prawdopodobieństwo odnośnie warunków i terminu czerpania z niego korzyści ekonomicznych. Wówczas spółka dokonuje reklasyfikacji zasobów tego złoża z kategorii 2C (tj. warunkowych, których czas i możliwość uruchomienia nie jest jeszcze w sposób pewny określona) do kategorii 2P (tj. pewnych i prawdopodobnych). Ma to swoje odzwierciedlenie we wzroście wartości aktywów (przykładem jest złożo węglowodorów Utgard, które Spółka przeklasyfikowała z kategorii 2C do kategorii 2P po zatwierdzeniu jego planu zagospodarowania przez norweskie Ministerstwo Ropy i Energii), co znalazło odzwierciedlenie w bilansie Grupy Kapitałowej LOTOS.

■ SPISANIA NAKŁADÓW W WYNIKU ZANIECHANIA INWESTYCJI

Powodem może być np. brak węglowodorów w ramach obszaru koncesji poszukiwawczej, problemy techniczne z zagospodarowaniem danego złoża lub spadek rentowności danego projektu poniżej założonego progu opłacalności.

AKTYWA TRWAŁE

Tabela 1. **Wpływ amortyzacji, likwidacji, reklasyfikacji i spisania aktywów wydobywczych na ich wartość księgową.** (źródło : skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Petrobaltic za 2016 r.)

w tysiącach PLN	Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
	Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgową brutto 1 stycznia 2016	-	1.493.622	1.493.622	1.384.741	1.497.201	636.139	3.518.081	5.011.703
Zakup	-	12.026	12.026	213.183	46.259	78	259.520	271.546
Aktywa z tytułu likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego	-	-	-	(2.921)	(87.911)	(389)	(91.221)	(91.221)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	147.670	147.670	-	146.440	24.251	170.691	318.361
Likwidacja	-	-	-	(41)	-	(261)	(302)	(302)
Przeklasyfikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	(60)	(60)	(60)
Przeklasyfikowanie aktywów rafineryjnych i pozostałych na aktywa związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	-	-	-	58.549 ⁽¹⁾	-	-	58.549	58.549
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	-	-	-	(3.257) ⁽²⁾	-	-	(3.257)	(3.257)
Pozostałe	-	-	-	256	1.383	-	1.639	1.639
Wartość księgową brutto 31 grudnia 2016	-	1.653.318	1.653.318	1.650.510	1.603.372	659.758	3.913.640	5.566.958
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2016	-	-	-	(398.385)	(310.263)	(258.064)	(966.712)	(966.712)
Amortyzacja	-	-	-	(38.869)	(471.819)	(25.061)	(535.749)	(535.749)
Likwidacja	-	-	-	38	-	261	299	299
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	-	(44.879)	(10.112)	(54.991)	(54.991)
Przeklasyfikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	49	49	49
Przeklasyfikowanie aktywów rafineryjnych i pozostałych na aktywa związane z zagospodarowaniem i wydobywaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	-	-	-	(27.061) ⁽¹⁾	-	-	(27.061)	(27.061)
Spisanie nakładów w związku z zaniechaniem inwestycji	-	-	-	3.257 ⁽²⁾	-	-	3.257	3.257
Pozostałe	-	-	-	(3)	-	-	(3)	(3)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2016	-	-	-	(461.023)	(826.961)	(292.927)	(1.580.911)	(1.580.911)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 1 stycznia 2015	-	(1.493.622)	(1.493.622)	-	(40.626)	(194.298)	(234.924)	(1.728.546)
Utworzenie	-	-	-	-	-	(12.437) ⁽³⁾	(12.437)	(12.437)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	(147.306)	(147.306)	-	(3.875)	(7.462)	(11.337)	(158.643)
Wykorzystanie/Rozwiązanie	-	-	-	-	4.357 ⁽⁴⁾	7.492 ⁽⁵⁾	11.849	11.849
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości 31 grudnia 2016	-	(1.640.928)	(1.640.928)	-	(40.144)	(206.705)	(246.849)	(1.887.777)
Wartość księgową netto 31 grudnia 2016	-	12.390	12.390	1.189.487	736.267	160.126	2.085.880	2.098.270

- (1) Podmorski gazociąg ze złoża B-3
(2) Nakłady związane z obszarem Piła (bez wpływu na wynik Grupy)
(3) Nakłady na złoża Auksoras, Ablinga, Liziiai, Vezaiciai
(4) Nakłady na aktywa Heimdal
(5) Licencja Girkaliai

AKTYWA TRWAŁE

AMORTYZACJA BILANSOWA AKTYWÓW TRWAŁYCH

Po pierwsze: w toku użytkowania aktywa trwałe ulegają zużyciu lub wyczerpaniu i w celu odzwierciedlenia tego procesu w sprawozdaniu finansowym Spółka poddaje aktywa trwałe amortyzacji dwójakiego rodzaju, w zależności od ich typu:

- infrastrukturę wydobywczą amortyzuje się **metodą naturalną - zgodnie z faktycznym wolumenem wydobycia węglowodorów** na podstawie prognozy wydobycia surowca z danego złoża (patrz część 1 Poradnika Inwestora pt. Rachunek Zysków i Strat, str. 16).
- pozostałe aktywa trwałe w segmencie wydobywczym (nie przypisane do konkretnego złoża w fazie produkcji), jak użytkowanie wieczyste, budynki, obiekty inżynierii lądowej i wodnej, maszyny górnicze i środki transportu (m.in. statki, holowniki, samochody) **amortyzuje się liniowo** w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich użytkowania.

Po drugie: jeśli zmieni się szacunek wielkości zasobów węglowodorów (wg. kategorii 2P – zasoby pewne oraz prawdopodobne) na dzień kończący okres sprawozdawczy, Spółka aktualizuje kwotę amortyzacji na jednostkę wydobytego surowca i począwszy od nowego roku obrotowego dokonuje amortyzacji według zaktualizowanego wolumenu.

LIKWIDACJA AKTYWÓW WYDOBYWCZYCH

Na spółkach wydobywczych ciąży obowiązek poniesienia kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego oraz rekultywacji terenu, który wykazuje się w bilansie jako aktywa odpowiadające wartości przewidywanych kosztów likwidacji, które także podlegają amortyzacji naturalnej.

Tabela 2. **Porównanie aktywów związanych z przyszłymi kosztami likwidacji kopalń ropy naftowej i gazu ziemnego r/r.** (źródło: skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Petrobaltic za 2016 r.)

w tysiącach złotych	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Aktywa związane z wydobyciem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego	91.086	130.852
Razem	91.086	130.852

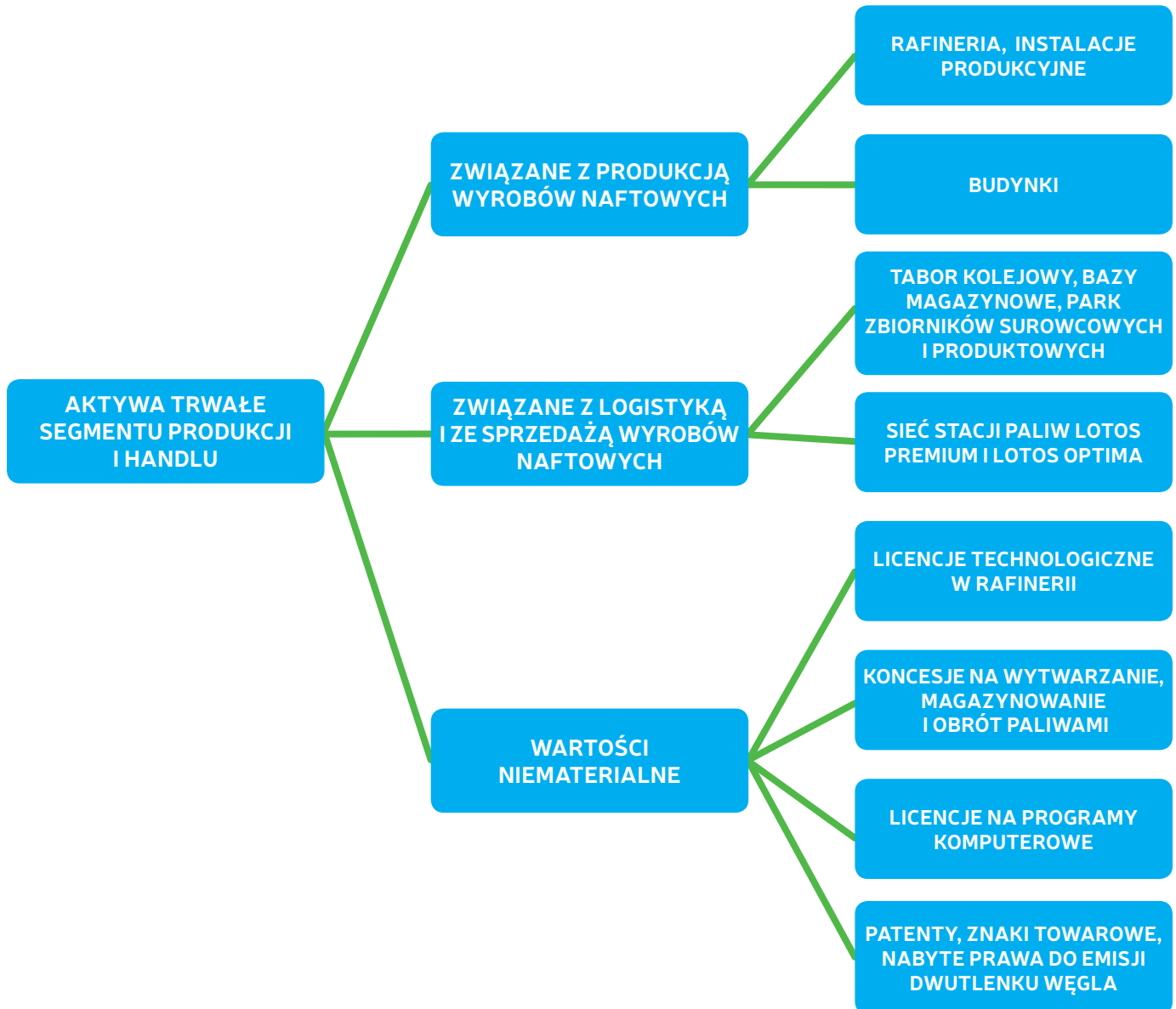
Tabela 3. **Rozbicie aktywów na przyszłe koszty likwidacji kopalń ropy i gazu ziemnego wg. regionów** (źródło : skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Petrobaltic za 2016 r.)

w tysiącach PLN	Aktywa związane z zagospodarowaniem zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego			Rzeczowe aktywa trwałe związane z poszukiwaniem i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego				Razem
	Polska	Norwegia	Razem	Polska	Norwegia	Litwa	Razem	
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2016	-	122.783	122.783	108.129	1.497.201	636.139	3.518.081	5.011.703
Aktualizacja szacunku kosztów likwidacji	-	-	-	(2.921)	(87.911)	(389)	(91.221)	(91.221)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	12.109	12.109	-	79.179	73	79.252	91.361
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2016	-	134.892	134.892	105.208	821.074	1.726	928.008	1.062.900

AKTYWA TRWAŁE

SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU

W segmencie produkcji i handlu Grupa wykazuje (i) aktywa trwałe związane z produkcją wyrobów naftowych, ich magazynowaniem, transportem i sprzedażą oraz (ii) aktywa niematerialne, m.in. licencje na technologie, koncesje na działalność wytwórczą, na magazynowanie i obrót paliwami oraz patenty i znaki towarowe.

W ramach aktywów trwałych tego segmentu wykazywane są również środki trwałe w toku budowy. W 2016 roku nakłady na te środki związane były głównie z budową instalacji opóźnionego koksowania w ramach kluczowego Programu Inwestycyjnego Grupy LOTOS, tzw. EFRA, (czyli efektywna rafinacja), a także z rozbudową sieci stacji paliw.

Po wybudowaniu instalacji rafineryjnych Programu EFRA nastąpi reklasyfikacja aktywów ze środków trwałych w budowie do kategorii aktywów trwałych, co spowoduje uruchomienie amortyzacji liniowej maszyn i urządzeń, wpływając na wynik EBIT tego segmentu.

AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO

Grupa Kapitałowa LOTOS posiada **20%** udział w dwóch koncesjach obejmujących swym zasięgiem złoża YME, położone w południowej części Morza Północnego, z którego Grupa nie rozpoczęła dotąd wydobywania z powodu wad technicznych posadowionej na tym złożu platformy wydobywczej. Straty poniesione w związku z tym projektem zostały rozpoznane jako aktywo z tytułu podatku odroczonego, które podlega rozliczeniu względem uzyskiwanych przychodów z innych projektów wydobywczych Grupy, realizowanych na Norweskim Szelfie.

Dla norweskiej spółki wydobywczej LOTOS Exploration and Production Norge AS stopa podatkowa wynosi **78%** i wynika z sumy podatku dochodowego **24%** oraz tzw. podatku naftowego **54%**, co ma wpływ na rozpoznany w danym okresie podatek odroczony.

Posiadanie tarczy podatkowej z tytułu podatku odroczonego, tzn. instrumentu obniżającego podstawę opodatkowania przychodów uzyskiwanych z działalności wydobywczej w Norwegii korzystnie wpływa na strumień gotówki, który płynie do Grupy Kapitałowej LOTOS z działalności operacyjnej segmentu wydobywczego.

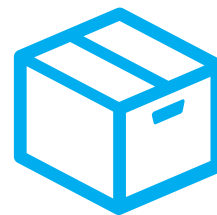
(1) – podatek należny z tytułu realizowanych przychodów jest „kompensowany” z kwotą tarczy podatkowej czyli nagromadzonego aktywa podatkowego. Załóżmy, że podatek należny za dany okres to 100. W tej sytuacji obniżamy aktywo podatkowe o 100, a należny podatek nie podlega zapłacie.

AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO

Tabela 4. **Aktywa z tytułu podatku odroczonego segmentu wydobywczego**
(źródło: skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Petrobaltic za 2016 r.)

w tysiącach PLN	Nota	Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Zmiana stanu
		31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	
Aktywa z tytułu podatku odroczonego		539.647	687.712	(148.065)
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego		(21.306)	(23.843)	2.537
Aktywa/(Zobowiązania) netto z tytułu podatku odroczonego		518.341	663.869	(145.528)
Różnice kursowe z przeliczenia pozycji podatku odroczonego jednostek zagranicznych			-	(59.729)
Podatek odroczonego wykazany w innych całkowitych dochodach netto			-	(6)
Efekt rozliczenia ceny nabycia aktywów Sleipner ⁽¹⁾			-	(24.955)
Obciążenie z tytułu podatku odroczonego wykazane w wyniku netto	10.1		-	(230.218)

ZAPASY

Grupa LOTOS jako spółka odpowiedzialna za bezpieczeństwo energetyczne Polski jest zobowiązana do utrzymywania zapasów obowiązkowych. Wykazujemy je jako aktywa krótkoterminowe ze względu na ich rotację w krótkim okresie.

W celu doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu Grupa LOTOS ponosi koszty. W bilansie widoczne są one w pozycjach:

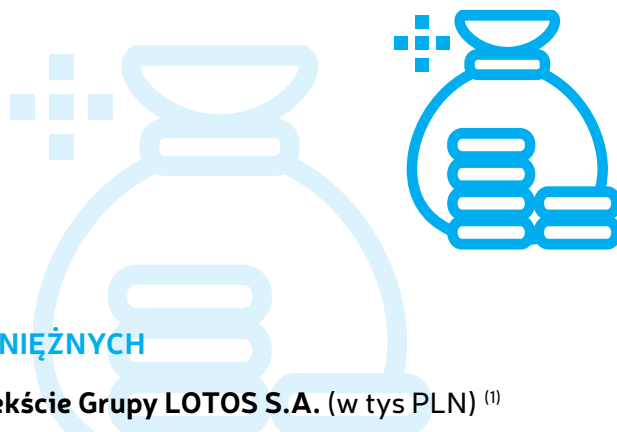
- materiały i towary – wyceniamy je według ceny nabycia,
- produkty gotowe i produkty w toku – wyceniamy je według kosztów materiałów bezpośrednich i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Im niższa cena ropy naftowej i niższy kurs **USD/PLN**, tym niższa wycena tych dwóch pozycji.

Cena sprzedaży netto (czyli metoda wyceny NRV) jest to cena bez podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem produktu do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Zgodnie z zasadami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości bilansowa wartość utrzymywanych przez Spółkę zapasów (ropy naftowej, produktów, półproduktów i materiałów) jest przedmiotem cokwartalnych aktualizacji. Aktualizacji dokonuje się poprzez odpisy, w sytuacjach gdy zmienia się ich wycena dokonywana wg metody NRV na skutek spadku lub wzrostu cen ropy naftowej.

KAPITAŁ WŁASNY

KAPITAŁ REZERWOWY Z WYCENY ZABEZPIECZEŃ PIENIĘŻNYCH

Mechanizm działania rachunkowości zabezpieczeń w kontekście Grupy LOTOS S.A. (w tys PLN) ⁽¹⁾

	Zadłużenie w USD	Kurs na dzień sporządzenia bilansu	Zadłużenie przeliczone na PLN	Różnica PLN
31 grudnia 2016	1 000 000	3,9011	3 901 100	-278 200
31 grudnia 2017	1 000 000	4,1793	4 179 300	

(1) Przykład jest poglądowy; zadłużenie denominowane w USD

Stosując rachunkowość zabezpieczeń Spółka symetrycznie „łączy w parę” zobowiązania do spłaty zadłużenia w danej walucie (w tym przypadku USD) z przychodami, które są generowane w tej walucie.

Wykazane powyżej **-278,2 mln PLN** różnicy (straty, bo dolar amerykański umocnił się względem złotówki) ma symetryczne odbicie w lepszych przepływach pieniężnych => sprzedawaliśmy produkty w oparciu o kurs dolara, stąd po drugiej stronie mamy o **+278,2 mln PLN** wyższe przepływy (dzięki korzystnemu wpływowi umocnienia się dolara). Efekt wpływu kursu walutowego na zadłużenie jest „neutralizowany”, stąd uznajemy, że zabezpieczenie jest efektywne, i możemy „sięgnąć” po rachunkowość zabezpieczeń do ujęcia tych zjawisk w naszej sprawozdawczości.

Stratę wygenerowaną na zadłużeniu wykazujemy z w kapitale własnym (konkretnie w pozycji : ”kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny”) : nasza strata **278,2 mln PLN** obniży jego wysokość.

W konkretnym przypadku skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A. za 2016 rok (tabela 1) umocnienie USD względem PLN (z **3,90** do **4,18**) miało negatywny wpływ na ‘kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny’ : obniżenie z **-700.888 tys. PLN** na 31.12.2015 do **-812.812 tys. PLN** na 31.12. 2016 roku.

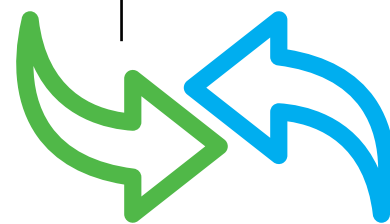
Tabela 5. Skonsolidowany bilans Grupy Kapitałowej LOTOS (stan na 31.12.2016r.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA

Kapitał własny		31.12.2016	31.12.2015
Kapitał podstawowy	19	184.873	184.873
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	20	2.228.310	2.228.310
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	21	(812.812)	(700.888)
Zyski zatrzymane		6.945.460	5.928.484
Różnice kursowe z przeliczenia		64.955	71.281
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej		8.610.786	7.712.060

Jak widzimy z powyższej tabeli przy obecnej strukturze i wartości netto kredytów (zaciągniętych i udzielonych) ruch kursu o **28 gr** (rok do roku) przełożył się na obniżenie kapitałów własnych o **112 mln PLN**.

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

Najważniejszą i jednocześnie największą pozycją w zadłużeniu finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS są kredyty inwestycyjne denominowane w USD. Walutowa natura tych zobowiązań wynika z faktu, że rynek, na którym działamy jest rynkiem globalnym, a podstawową walutą na nim używaną jest właśnie USD.

Najważniejsze kredyty inwestycyjne zostały zaciągnięte na sfinansowanie Programu 10+ oraz Programu EFRA. Ich bieżąca wartość zależy od zmienności kursu **USD/PLN**.

Wartość wszystkich kredytów bankowych, pożyczek i obligacji ujmowane jest według ceny ich nabycia odpowiadającej wartości godziwej (tzw. „fair value”), pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem finansowania.

Inną, ważną kategorią naszych zobowiązań finansowych są kredyty odnawialne zaciągnięte na finansowanie i utrzymanie zapasów obowiązkowych.

NAJWAŻNIEJSZE WSKAŹNIKI BILANSOWE

W celu właściwego zrozumienia efektywności ekonomicznej danej spółki, ważna jest analiza względnych rezultatów jej działalności, tzw. wskaźników. Grupa Kapitałowa LOTOS w sposób syntetyczny prezentuje kształtowanie się podstawowych wyników finansowych odniesionych do pozycji skonsolidowanego sprawozdania z pozycji finansowej (bilansu). W tej edycji poradnika omówimy szerzej 3 rodzaje wskaźników:

- Wskaźniki rentowności
- Wskaźniki zadłużenia
- Wskaźniki płynności

WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI

Obliczenie wskaźników rentowności

Stopa zwrotu z kapitału własnego

ROE

(Return on Equity)

wynik netto

wartość kapitału własnego na koniec okresu

Stopa zwrotu z aktywów

ROA

(Return on Assets)

wynik netto

wartość aktywów na koniec okresu

Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego

ROACE

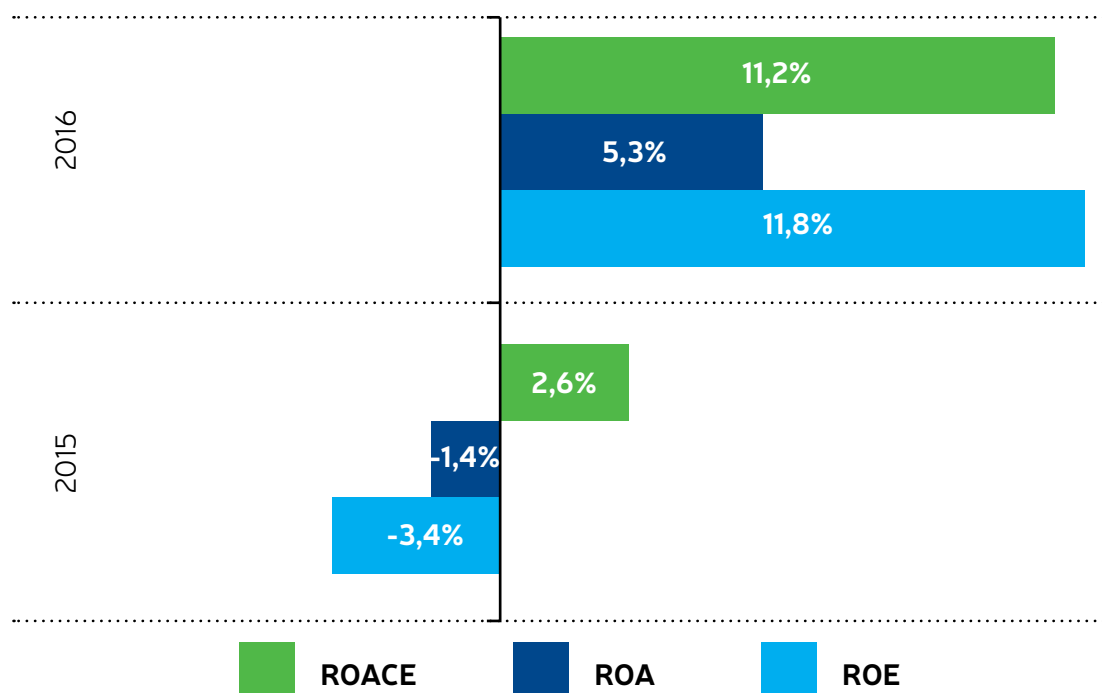
(Return on Adjusted Capital Employed)

wynik operacyjny po opodatkowaniu

wartość kapitału własnego powiększonego
o dług netto (na koniec okresu)

NAJWAŻNIEJSZE WSKAŹNIKI BILANSOWE

Tabela 6. **Kształtowanie się kluczowych wskaźników rentowności Grupy Kapitałowej LOTOS**

O czym informuje nas ROE?

Jaki zwrot generuje spółka generuje na zainwestowanym w nią kapitale własnym (w ujęciu procentowym, czyli jaka jest rentowność kapitału własnego).

Wielu inwestorów przywiązuje dużą wagę do tego wskaźnika, wychodząc z założenia, że nie ma nic niezwykłego w spółce, która rocznie zwiększa swoje zyski o 10% przy takim samym tempie wzrostu kapitału własnego. Osiągnięciem jest natomiast, zwiększanie zysku netto przy nieziennej wielkości bazy kapitału własnego, czyli właśnie zwiększanie ROE.

O czym informuje nas ROA?

Jaki zwrot generuje spółka generuje na swoich aktywach (w ujęciu procentowym, czyli jaka jest rentowność aktywów).

Co do zasady bardzo podobny wskaźnik do ROE, tylko z naciskiem na to jak skutecznie pracuje każda złotówka zainwestowana w aktywa danej firmy, czyli ile firma potrafi „wycisnąć” z zarządzanych aktywów.

O czym informuje nas ROACE?

Jaki zwrot generuje spółka generuje na całym kapitale, który finansuje jej działalność (również na kapitale obcym, w tym dług bankowy, obligacje, etc.)

Wskaźnik ROE nie jest do końca precyzyjny w opisywaniu efektywności wykorzystania kapitału, gdyż koncentruje się tylko na kapitale własnym. Spółki finansują swoją działalność również w oparciu o kapitał obcy, a ponieważ relacja kapitału własnego do kapitału obcego nie jest stała, stąd analiza wskaźnika ROACE pozwala ocenić, jak efektywnie dana spółka wykorzystuje cały powierzony jej kapitał.

NAJWAŻNIEJSZE WSKAŹNIKI BILANSOWE

WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI

Obliczenie wskaźników płynności

Płynność bieżąca
(tzw. current ratio)

aktywa obrotowe

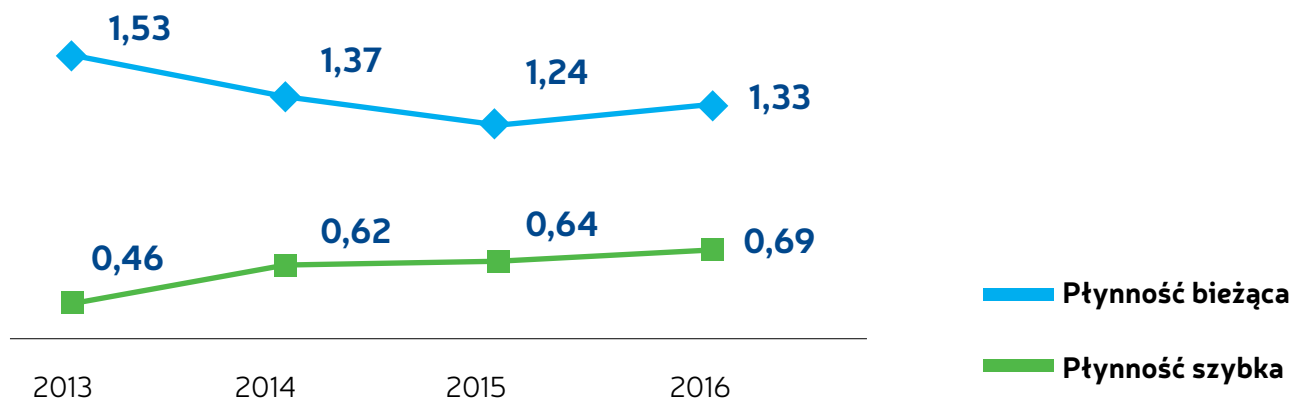
wartość zobowiązań krótkoterminowych
(dane z końca okresu)

Płynność szybka
(tzw. quick ratio)

aktywa obrotowe pomniejszonych o zapasy

wartość zobowiązań krótkoterminowych
(dane z końca okresu)

Tabela 7. Kształtowanie się kluczowych wskaźników płynności Grupy Kapitałowej LOTOS

O czym informuje nas **płynność bieżąca?**

Informuje o możliwościach spółki do spłacania swoich krótkoterminowych zobowiązań aktywami o wysokiej płynności.

Inaczej mówiąc płynność szybka mierzy natychmiastową zdolność firmy do spłaty długów. Optymalna wartość tego wskaźnika powinna zawierać się w przedziale od 1,2 do 2,0.

O czym informuje nas **płynność szybka?**

Pokazuje jaka jest zdolność firmy do regulowania krótkoterminowych zobowiązań środkami obrotowymi.

W odróżnieniu od płynności bieżącej, od aktywów o wysokiej płynności odejmowane są mniej płynne zapasy, stąd płynność szybka zawsze ma niższą wartość od płynności bieżącej (co do zasady trudno jest natychmiastowo upłynnić wszystkie posiadane zapasy).

NAJWAŻNIEJSZE WSKAŹNIKI BILANSOWE

WSKAŹNIKI ZADŁUŻENIA

Obliczenie wskaźników zadłużenia

Dług netto / EBITDA

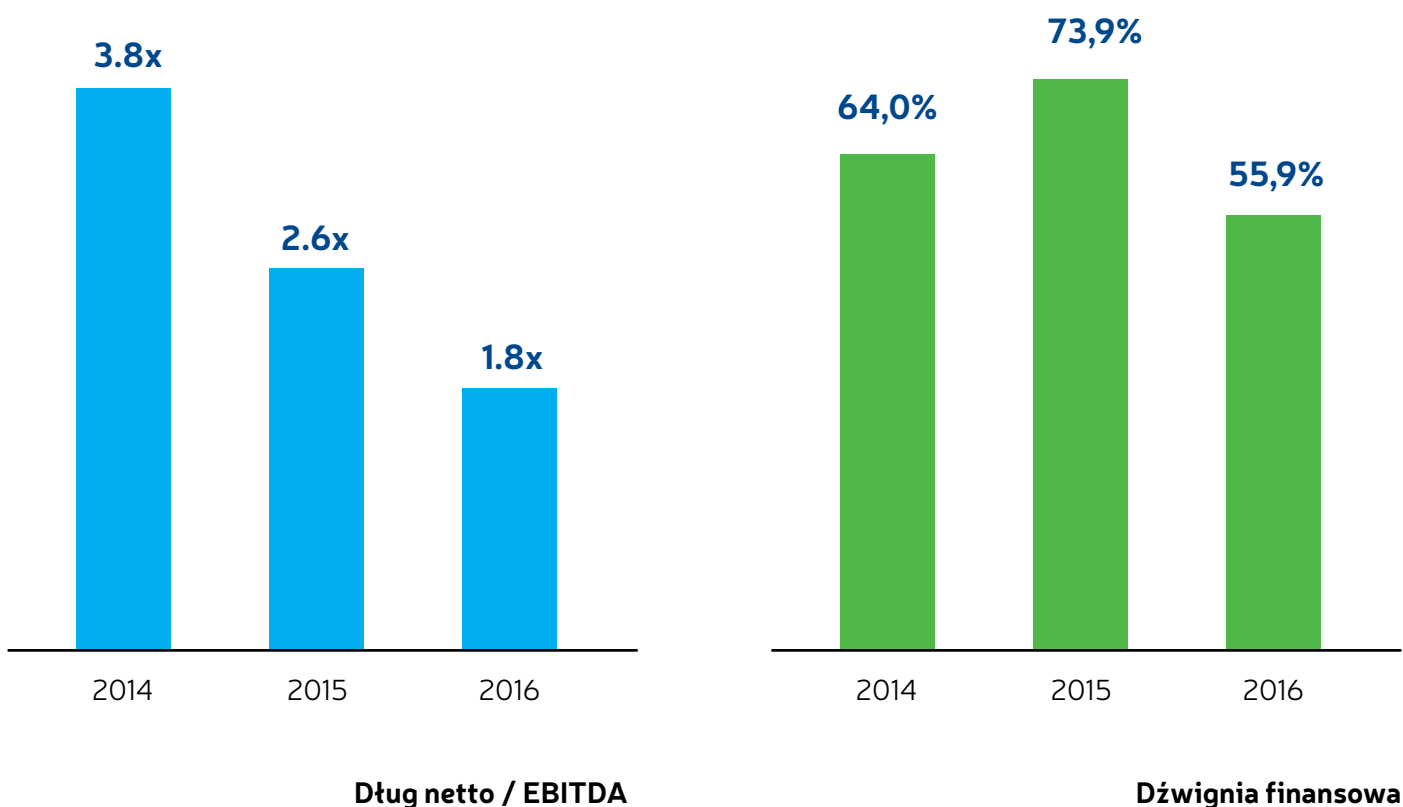
$\frac{\text{dług finansowy netto}^{(1)}}{\text{EBITDA za ostatnie 12 miesięcy}}$

Zadłużenie netto do kapitałów własnych (dźwignia finansowa)

$\frac{\text{dług finansowy netto}^{(1)}}{\text{kapitał własny (dane z końca okresu)}}$

(1) wartość kredytów, pożyczek, obligacji i zobowiązań leasingowych długoterminowych oraz krótkoterminowych pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Tabela 8. **Kształtowanie się kluczowych wskaźników zadłużenia Grupy Kapitałowej LOTOS**

NAJWAŻNIEJSZE WSKAŹNIKI BILANSOWE

O czym informuje nas dług netto/EBITDA?

Wskaźnik zadłużenia netto do EBITDA mówi o zdolności firmy do spłaty zadłużenia z zysków operacyjnych.

Jego wartości odpowiadają na pytanie: za ile lat spółka potrafiłaby spłacić całość zadłużenia z zysków operacyjnych.

Powszechnie przyjęło się, że jego wartości powyżej **3 – 3,5** są oznaką nadmiernego zadłużenia i nadmiernego lewarowania się spółki, które, przy pogorszeniu się koniunktury na rynku, mogłoby doprowadzić do dużych problemów finansowych.

O czym informuje nas dźwignia finansowa?

Pokazuje ona udział długu w finansowaniu działalności spółki.

Warto podkreślić, że nie istnieje obiektywna wartość wskaźnika, ponieważ wszystko zależy od kosztu finansowania długu, oraz przyjętego kosztu kapitału własnego oraz szeregu innych czynników.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku efektywna stopa procentowa kredytów uwzględniająca fakt finansowania w USD i EUR kształtuje się na średnim poziomie około **2,85 %** (31 grudnia 2015: **2,55 %**). Udział kredytów denominowanych w USD i EUR wynosi **93%** całego wolumenu kredytów. Wartość ta jest znacznie poniżej kosztu kapitału własnego – Grupa LOTOS S.A. skutecznie optymalizuje swoją strukturę finansowania starając się wykorzystywać najtańsze źródła kapitału.

SŁOWNIK POJĘĆ

Sprawozdanie z pozycji finansowej (bilans)

Zestawienie aktywów i pasywów jednostki sporządzane na początek (bilans otwarcia) i koniec (bilans zamknięcia) okresu sprawozdawczego (obrachunkowego) w organizacjach prowadzących księgowość według zasad tzw. pełnej rachunkowości. Bilans stanowi fotografię składników majątkowych przedsiębiorstwa i źródeł ich finansowania w określonym momencie. Jest obowiązkowym elementem sprawozdania finansowego i informuje o zasobach kontrolowanych przez jednostkę oraz sposobach ich pozyskania. Termin "sprawozdanie z pozycji finansowej" wynika z Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Kopalnia gazu ziemnego i/lub ropy naftowej

Miejsce wydobycia ropy naftowej lub gazu ziemnego, wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną i transportową umożliwiającą dostarczenie węglowodorów do miejsca składowania lub dalszego przetworzenia. Występują również kopalnie gazu ziemnego i/lub ropy naftowej wyposażone w infrastrukturę do dalszego przetworzenia danych węglowodorów.

Platforma wiertnicza

Konstrukcja z urządzeniem wiertniczym, wsparta na dnie morza lub pływająca, przeznaczona do wykonywania podmorskich wierceń poszukiwawczych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego albo do ich eksploatacji.

Koncesja poszukiwawcza i/lub wydobywcza

Decyzja administracyjna, pozwolenie, zezwolenie na wyłączność poszukiwania, rozpoznawania lub wydobywania oznaczonej kopaliny w celu odniesienia określonej korzyści. Koncesji udziela Minister Środowiska na wniosek zainteresowanego podmiotu.

Plan zagospodarowania złoża

Dokument określający wymagania w zakresie racjonalnej gospodarki złożem oraz technologii eksploatacji sporządzany dla zakładu górniczego przez podmiot ubiegający się o przyznanie koncesji na eksploatację złoża kopaliny. Stanowi obligatoryjny załącznik do wniosku o udzielenie koncesji wydobywczej. Technologia eksploatacji danego złoża powinna uwzględniać racjonalną i kompleksową eksploatację z użyciem technik minimalizujących niekorzystny wpływ na środowisko. Podstawą jego sporządzenia jest dokumentacja geologiczna.

Zapasy obowiązkowe

Zapasy obowiązkowe ropy naftowej lub paliw, tworzone i utrzymywane przez producentów i handlowców w ilości umożliwiającej zapewnienie bieżącego pokrycia zapotrzebowania odbiorców na ropę naftową, produkty naftowe i gaz ziemny, w określonej wielkości i czasie, w stopniu umożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie gospodarki.

Grupa LOTOS S.A.

ul. Elbląska 135
80-718 Gdańsk
www.lotos.pl

Relacje Inwestorskie

tel. +48 58 308 73 93
faks +48 58 346 22 35
e-mail: ir@grupalotos.pl
Twitter: @GrupaLOTOS

